

**Παρέμβαση της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας
«Διογένης» Διάλογος Πολιτικής για τα Ναρκωτικά
στην Υποεπιτροπή για τη Μελέτη και Αντιμετώπιση του Προβλήματος των Ναρκωτικών
της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής**

Αθήνα, 15-05-2018

Ευχαριστούμε για την πρόσκληση της οργάνωσης μας να συμμετάσχει στη σημερινή συνεδρίαση της υποεπιτροπής με στόχο την ανταλλαγή και διαμόρφωση απόψεων για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών στη χώρα μας.

Ο Διογένης – Διάλογος Πολιτικής για τα Ναρκωτικά – είναι Αστική Μη Κερδοσκοπική οργάνωση, διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 784 του αστικού κώδικα, ιδρύθηκε το 2010 και από το 2015 έχει έδρα την Αθήνα με γραφεία στην οδό Φωκίωνος 8. Διοικείται από 5μελές Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο εκλέγεται ανά διετία από τη Γενική Συνέλευση των τακτικών μελών/εταίρων. Ο Διογένης είναι, μεταξύ άλλων, μέλος της Επιτροπής Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων του ΟΗΕ που εδρεύει στη Βιέννη (Vienna NGO Committee/VNGOC), μέλος της Διεθνούς Κοινοπραξίας για την Πολιτική των Ναρκωτικών (International Drug Policy Consortium/IDPC) και ιδρυτικό μέλος του Δικτύου για την Πολιτική των Ναρκωτικών στη ΝΑ Ευρώπη. Τέλος, ο Διογένης είναι αναγνωρισμένη οργάνωση με συμβουλευτικό ρόλο, στο Συμβούλιο Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων του ΟΗΕ (ECOSOC).

Κύριοι στόχοι του «Διογένη» είναι:

α) Η προώθηση ανοιχτού και αντικειμενικού διαλόγου για την πολιτική των ναρκωτικών στην Ελλάδα και στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτικής και νομοθεσίας που εστιάζεται στην προστασία και τη βελτίωση της κοινωνικής και ατομικής ευημερίας, στην προώθηση της δημόσιας υγείας και της επιστημονικά θεμελιωμένης γνώσης που θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων των αρμοδίων φορέων τόσο στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης παραγωγής και διακίνησης ελεγχόμενων ουσιών όσο και στους τομείς της πρόληψης, της μείωσης της βλάβης, της θεραπείας και της κοινωνικής επανένταξης. Βασική αρχή όλων των εμπλεκόμενων στην αντιμετώπιση του φαινομένου των ναρκωτικών είναι ο σεβασμός και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(β) Η βελτίωση των σχέσεων και της συνεργασίας των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και ειδικά των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με τις αρμόδιες αρχές και η παρακολούθηση των εξελίξεων του φαινομένου των ψυχοτρόπων ουσιών τόσο σε εθνικό, και περιφερειακό επίπεδο, όσο και στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων εθνών.

Για την υλοποίηση αυτών των στόχων ο Διογένης επιδιώκει και προωθεί τη δημιουργία δικτύων συνεργασίας Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, τη συνεργασία με επιστήμονες, ερευνητικά κέντρα, καθώς και με οργανώσεις θεραπευομένων και χρηστών ψυχοδραστικών ουσιών.

Μερικές από τις δράσεις και τα προγράμματα που υλοποιεί ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ:

- Διοργάνωση δημόσιων διαλόγων με συμμετοχή αρμόδιων κρατικών φορέων, οργανισμών, υπηρεσιών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για επίκαιρα θέματα διαμόρφωσης και εφαρμογής της πολιτικής για τα ναρκωτικά στην πράξη, με υποβολή προτάσεων σε αρμόδιους φορείς για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό του ισχύοντος καθεστώτος ελέγχου των ναρκωτικών.

Έχουμε οργανώσει σειρά Δημόσιων διαλόγων σε συνεργασία με τους αναγνωρισμένους από την πολιτεία φορείς, που ασχολούνται με την εφαρμογή της στρατηγικής και του σχεδίου δράσης για να τα ναρκωτικά. Το 2017 διοργανώσαμε επιπλέον δύο σεμινάρια στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη με θέμα «Ναρκωτικά και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), Πολιτικές Ανάπτυξης και Μείωσης της Βλάβης». Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης είναι η «Ατζέντα 2030», ένα πρόγραμμα του ΟΗΕ για την επίτευξη ενός καλύτερου μέλλοντος για όλους,

- Κάνουμε συνεχή επισκόπηση της διεθνούς επιστημονικής βιβλιογραφίας και των διεθνών συστάσεων για θέματα που άπτονται του τομέα της πολιτικής των ναρκωτικών, έχουμε δε μεταφράσει στα ελληνικά σχετικά κείμενα και αναδείξαμε σημαντικά θέματα που χρειάζεται να αντιμετωπισθούν.
- Έχουμε το συντονισμό και συμμετέχουμε στην «Ελληνική Πλατφόρμα ΜΚΟ για τις Ψυχοδραστικές Ουσίες». Αυτή τη στιγμή, συμμετέχουν στην Πλατφόρμα οι ακόλουθες ΜΚΟ: Δίκτυο Ομοτίμων Χρηστών Ψυχοδραστικών Ουσιών, ο Διογένης, ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή», το Κέντρο Ζωής, η PRAKSIS, ο Σύλλογος Ασθενών Ήπατος Ελλάδος «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ» και η οργάνωση Steps. Επιδίωξη της Πλατφόρμας είναι να διευρυνθεί με συμμετοχή και άλλων ΜΚΟ που υποστηρίζουν και προσυπογράφουν τις αρχές και τους στόχους της Πλατφόρμας. Έχουμε στείλει κοινές επιστολές προς αρμόδιες αρχές και προς την επιτροπή σας.
- Ο Διογένης διοργανώνει στη Θεσσαλονίκη το ετήσιο Διαβαλκανικό Συνέδριο για την πολιτική των ναρκωτικών στην ΝΑ Ευρώπη από το 2010 μέχρι σήμερα. Τον προσεχή Ιούνιο διοργανώνουμε το 8ο διαβαλκανικό συνέδριο.
- Ο Διογένης υλοποιεί δύο έργα με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:
  - ⇒ Το ένα αφορά την «Ενδυνάμωση των δεξιοτήτων των ΜΚΟ και την προώθηση της πολιτικής για τα ναρκωτικά με προσανατολισμό στην δημόσια υγεία και στα ανθρώπινα δικαιώματα» που άρχισε το 2015 και λήγει στο τέλος του 2018. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Διαβαλκανικού Δικτύου συνεργασίας των ΜΚΟ από 11 χώρες της ΝΑ Ευρώπης που έχει σήμερα 22 οργανώσεις μέλη από τις 11 χώρες.
  - ⇒ Το άλλο έργο αφορά στο θέμα « Νέες προσεγγίσεις μείωσης της βλάβης, πρακτικές και πολιτικές» Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος διοργανώσαμε τον Οκτώβριο του 2017 συνέδριο για αυτό το θέμα στην Κύπρο με συμμετοχή από τις χώρες της Μεσογείου και της ΝΑ Ευρώπης.

Περιεκτικά μερικές απόψεις μας για το θέμα της αντιμετώπισης των ναρκωτικών:

1. Θεωρούμε ότι ο στόχος να εξαλειφθούν τα ναρκωτικά από τον κόσμο δεν είναι ρεαλιστικός. Τα ναρκωτικά υπήρχαν ανέκαθεν και θα υπάρχουν. Στην εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων για τα Ναρκωτικά, οι χώρες του ΟΗΕ έδωσαν προτεραιότητα στην ιδέα ότι αν καταστραφούν οι καλλιέργειες και η παράνομη διακίνηση του οπίου, της κόκας και της κάνναβης θα έχει λυθεί το πρόβλημα της χρήσης τους. Παράλληλα, μεγάλο ρόλο έπαιξαν στην επιλογή αυτών των τριών φυτών γεωπολιτικοί και οικονομικοί λόγοι. Η υλοποίηση αυτής της ιδέας εστιάστηκε στην καταστροφή των φυτών της κόκας της υπνοφόρου παπαρούνας και της κάνναβης, συχνά με μεθόδους απαράδεκτους για την υγεία των καλλιεργητών και το φυσικό περιβάλλον και με εμπλοκή,

σε ορισμένες χώρες της ΝΑ Ασίας και της Λατινικής Αμερικής και στις μέρες μας στο Αφγανιστάν και το Μεξικό, των ενόπλων δυνάμεων με χιλιάδες ανθρώπινα θύματα.

2. Αυτό που πρέπει να επιδιωχθεί είναι η σωστή διαχείριση του φαινομένου των ναρκωτικών. Η πολιτική που ακολουθήθηκε τα περασμένα χρόνια ήταν η απαγόρευση και η καταστολή. Τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής άφησαν να δημιουργηθεί ένα παράνομο κύκλωμα οργανωμένου εγκλήματος, τρομερά προσοδοφόρου, επικίνδυνου για τη δημόσια ασφάλεια, δικτυωμένου κατά τέτοιο τρόπο που η αντιμετώπιση του από τις αρχές καταστολής δεν επιφέρει ουσιαστικό πλήγμα στην παράνομη αγορά, αντίθετα είναι πηγή διαφθοράς και προσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
3. Υποστηρίζουμε την άποψη, η οποία υιοθετείται διεθνώς τις τελευταίες δεκαετίες από όλο και περισσότερες χώρες ότι το επίκεντρο της μελλοντικής πολιτικής για τα ναρκωτικά πρέπει να είναι ο άνθρωπος και η ευημερία της κοινωνίας μας. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημόσιας υγείας, ασφάλειας, και ανάπτυξης της κοινωνίας στο σύνολό της. Μια τέτοια επιλογή θα πρέπει να έχει σαν επακόλουθο τη διάθεση πόρων σε δραστηριότητες που θα συμβάλλουν στη προτροπή, κυρίως, των νέων να επιλέξουν υγιεινούς τρόπους ζωής και διασκέδασης και να προφυλαχθούν από τις βλαβερές συνέπειες της χρήσης. Οι αρχές καταστολής θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην ασφάλεια των πολιτών και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και όχι στην δίωξη και τιμωρία των χρηστών. Η χρήση ναρκωτικών και η αντιμετώπιση των επιβλαβών συνεπειών της είναι πρωταρχικά ιατρικό θέμα και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σαν θέμα δημόσιας υγείας.
4. Η Ελλάδα υιοθέτησε το 2013 το νόμο 4139 περί εξαρτησιογόνων ουσιών, που σε κάποιο βαθμό, παίρνει αποστάσεις από την κατασταλτική προσέγγιση του φαινομένου και προτείνει ένα πλαίσιο συνεργασίας και συντονισμού της πολιτικής για τα ναρκωτικά. Ο νόμος όμως παραμένει νεκρό γράμμα αν δεν εφαρμοστεί στην πράξη. Κι αυτό, δυστυχώς, συνέβη την περίοδο από το 2013 μέχρι σήμερα. Ελπίζουμε ότι στο προσεχές διάστημα με τη συμβολή και της επιτροπής σας θα εφαρμοστεί ο νόμος και θα πραγματοποιηθεί ο αναγκαίος εθνικός συντονισμός τόσο σε Υπουργικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο των σχετικών υπηρεσιών.
5. Η Ελλάδα είναι χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχει εγκεκριμένη Στρατηγική και Σχέδιο δράσης για τα ναρκωτικά. Είναι μια από τις προτεραιότητες που πρέπει να υλοποιηθούν άμεσα.
6. Οι ΜΚΟ έχουν διαμαρτυρηθεί επανειλημμένα για την έλλειψη στρατηγικής και σχεδιασμού υποστηρίζουν δε ότι θα πρέπει και η κοινωνία των πολιτών να συμμετάσχει στην Εθνική Επιτροπή Συντονισμού και Σχεδιασμού για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών. Η πλατφόρμα των ΜΚΟ έχει στείλει επιστολή προς τον αρμόδιο για το θέμα Υπουργό Υγείας με συγκεκριμένη πρόταση για τη συμμετοχή στην εν λόγω επιτροπή. Έχουμε κοινοποιήσει την επιστολή και στην Επιτροπή σας. Η ανάγκη και η σημασία της συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ και εκπροσώπων της κοινότητας των ανθρώπων που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών κατά τις διαδικασίες χάραξης πολιτικής έχει τονισθεί και αναδειχθεί συστηματικά εδώ και δεκαετίες σε πλήθος ευρωπαϊκών και διεθνών συστάσεων.

7. Η αποποινικοποίηση¹ και σε τελική ανάλυση η απεγκληματοποίηση² της κατοχής ναρκωτικών για προσωπική χρήση είναι επακόλουθο της αρχής ότι η χρήση ναρκωτικών είναι ιατρικό θέμα και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως θέμα δημόσιας υγείας και όχι σαν ποινική πράξη. Το μοντέλο της Πορτογαλίας είναι άξιο μελέτης για την αντιμετώπιση της κατοχής και χρήσης ναρκωτικών ουσιών. Στην Πορτογαλία η κατοχή μικρο-ποσοτήτων για προσωπική χρήση δεν τιμωρείται, αλλά ο κάτοχος/χρήστης παραπέμπεται από την αστυνομία στην επιτροπή «αποτροπής της εξάρτησης». Η Επιτροπή αυτή είναι διοικητικό όργανο που εδρεύει σε κάθε περιφέρεια της Πορτογαλίας και αποτελείται από τρεις επαγγελματίες, ένα άτομο εξειδικευμένο σε νομικά θέματα, έναν κοινωνικό λειτουργό και έναν γιατρό. Κάθε Επιτροπή υποστηρίζεται από μια τεχνική ομάδα εμπειρογνομόνων στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας. Στόχος των Επιτροπών δεν είναι η τιμωρία των χρηστών αλλά η βοήθεια προς τους χρήστες να αντιμετωπίσουν το θέμα της υγείας και τα κοινωνικά τους προβλήματα.
8. Νομική κατοχύρωση και υιοθέτηση μιας εθνικής εμπειριστατωμένης πολιτικής για τη μείωση της βλάβης, στοχεύοντας στη συντονισμένη υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου πακέτου παρεμβάσεων με βάση διεθνείς οδηγίες, π.χ. του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας/ή του τελικού κειμένου της UNGASS, συμπεριλαμβανομένης της υλοποίησης προγραμμάτων μείωσης της βλάβης εντός των φυλακών, των χώρων επιτηρούμενης χρήσης, και προγραμμάτων ναλοξόνης για την πρόληψη των θανάτων από υπερδοσολογία.
9. Ανάγκη για επένδυση στην επιστημονική έρευνα και μεγαλύτερη συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και την αξιολόγηση της εγχώριας πολιτικής για τα ναρκωτικά.
10. Η ενίσχυση και ανακατανομή των χρηματοδοτικών πόρων.
11. Ανάγκη για αξιολόγηση της πολιτικής της χώρας μας στον τομέα των ψυχοδραστικών ουσιών έως και σήμερα. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πολιτικής και των προγραμμάτων για τα ναρκωτικά είναι μια από τις πλέον θεμελιώδεις αρχές μιας συνεπούς και αποτελεσματικής πολιτικής. Η διαρκής αξιολόγηση είναι το πλέον αξιόπιστο εργαλείο για να διορθωθούν τυχόν λάθη, να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων και να μεταρρυθμιστεί η σχετική νομοθεσία.
12. Απαραίτητη κρίνουμε την καταγραφή της τρέχουσας κατάστασης και των αναγκών στο πεδίο των ψυχοδραστικών ουσιών (needs assessment): αποτελεσματική πολιτική μπορεί να εφαρμοστεί αφού γίνει καταγραφή της κατάστασης, όπως αυτή έχει τη στιγμή του καθορισμού της Στρατηγικής και του σχεδίου δράσης. Τα μέτρα που θα προταθούν για τη λύση προβλημάτων και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους θα πρέπει να αξιολογηθούν στη βάση μετρήσιμων δεδομένων.
13. Σχεδιασμός στοχευμένων υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές και ποικίλες ανάγκες των ανθρώπων που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών συμπεριλαμβανομένων και ιδιαίτερων

---

¹**Αποποινικοποίηση (depenalization)** σημαίνει γενικά την χαλάρωση/μείωση ή κατάργηση της ποινής ενώ η συμπεριφορά ή η δραστηριότητα παραμένει ποινικό αδίκημα.

² **Απεγκληματοποίηση (decriminalization)** σημαίνει αντιμετώπιση της συμπεριφοράς ή δραστηριότητας εκτός του πεδίου του ποινικού δικαίου. Η συμπεριφορά ή η δραστηριότητα δεν είναι εγκληματική πράξη και δεν αποτελεί αντικείμενο του ποινικού δικαίου.

υπο-πληθυσμών (π.χ. νέοι, γυναίκες, Ρομά, πρόσφυγες) ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας.

14. Τέλος, απαραίτητη είναι η συνεργασία με και εκπαίδευση της αστυνομίας για την προσέγγιση και μεταχείριση των ανθρώπων που κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Και μια παρατήρηση σχετικά με τη διατύπωση του αντικείμενου της υποεπιτροπής:

Αντικείμενο της υποεπιτροπής είναι η μελέτη του κοινωνικού προβλήματος των ναρκωτικών, η υποβολή προτάσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του στο στάδιο της πρόληψης, καθώς και της επανένταξης των ατόμων στις κοινωνικές δομές.

Αυτή η διατύπωση περιορίζει το αντικείμενο της επιτροπής στον τομέα της μείωσης της ζήτησης ναρκωτικών. Κατά τη γνώμη μας η επιτροπή θα πρέπει να καλύψει και τον τομέα της προσφοράς (καλλιέργειας, παραγωγής και διακίνησης ναρκωτικών) και το έργο των αρχών επιβολής του νόμου. Η ζήτηση και η προσφορά ναρκωτικών είναι αλληλένδετα θέματα και οφείλουν να εξεταστούν σε συνάρτηση μεταξύ τους.